

## ЛЕГЕНДА ПРО ГАБАНІВ\*

— **Я** не можу вас взяти, справді не можу, – відмовлявся перевізник. – Ви повинні заплатити, або ж шукайте іншого дурня!

– У нас зовсім немає грошей, – пояснювала група чоловіків, що подорожували в довгих плащах. – Ані копійки нам не дозволили взяти з собою. Їхні обличчя не було видно, бо на них спадали капюшони плащів.

– Хто вам цього не дозволив? – спитав здивовано перевізник, перекидаючи весло з правої руки в ліву й назад. – Що це за дурниці? Хто вам цього не дозволив і чому? – повторив він своє запитання з подивом.

Був ранок. Люди в плащах стояли біля річки. На правому березі протікала ріка Морава, а на протилежному знаходилася Словаччина. Біля пристані гойдався човен. Поруч нього стояв перевізник, готовий провести ще один день на річці. Однак він хотів, щоб йому заплатили за його роботу.

Із натовпу вийшов їхній лідер. Стягнув із голови каптур, з-під якого визирнуло обличчя літнього мудрого чоловіка.

– Ми називаємо себе габанами, можливо, ви чули про нас. У місті Ланжгот ми займалися ремеслом. У нас там були гончарні майстерні.

– Так, мені щось пригадується, – раптом згадав перевізник. – Ви виготовляєте чудовий керамічний посуд. Ви здібні умільці, і клієнти

\* Габани (чес. habáni) – були новохрещенецькі групи християн, які проживали в громадах Південної Моравії та Словаччини.

## POVĚST O HABÁNECH

„**N**emohu vás převézt, opravdu nemohu,“ odmítl převozník. „Musíte zaplatit, anebo hledejte jiného hlupáka!“

„My žádné peníze nemáme,“ vysvětlovala skupina mužů cestujících v dlouhých pláštích. „Nedovolili nám si s sebou žádné vzít...“ Není jim vidět do tváří. Mají přes ně přetažené kapuce svých plášťů.

„Kdo vám to nedovolil?“ zeptal se udiveně převozník a přehodil si veslo z pravé ruky do levé a nazpět. „Co je to za nesmysl? Kdo vám to nedovolil a proč?“ zopakoval svou otázku.

Bylo ráno. Skupina stála u řeky. Na pravém břehu tekla Morava, na tom protějším se nacházelo Slovensko. U mola se houpala loďka. U ní stál převozník, připravený na další den na řece. Za svou práci ale chce dostat zapláceno.

Z hloučku vystoupil jeho vůdce. Shrnul si látku z hlavy, pod ní se objevila tvář staršího moudrého muže.

„Říkáme si habáni, možná jsi o nás už slyšel. V Lanžhotě jsme se věnovali řemeslu. Měli jsme tam hrncířské dílny.“

„Ano, něco se mi vybavuje,“ vzpomněl si náhle převozník. „Vy vypalujete to překrásné keramické nádobí. Jste šikovní a zákazníci vám dobře platí. Když měla moje sestra svatbu,

вам добре платять. Коли у моєї сестри було весілля, я подарував їй тарілки і миски вашого виробництва. Вона була дуже щаслива! – враз задумався він, додавши:

– Що з вами власне трапилося?

– Йдеться про нашу віру, після поразки війська на Білій Горі, нас усіх змушують перейти на католицьку віру, – пояснював представник габанів. – А ми не хочемо цього робити.

– Знаю, знаю, – відповів перевізник. – Мені відомо, що у вас хрещення проводиться аж у зрілому віці, а не в дитинстві...

– Так, тому що ми хочемо, щоб люди прийняли віру лише тоді, коли вони її повністю розуміють, усвідомивши її важливість для життя, – пролунав жіночий голос із натовпу.

– Дитина ще не може цього зрозуміти... – додав інший.

– Але тепер нас вигнали з наших осель, – сумно пояснив ватажок. – Нам заборонили взяти із собою будь-яке наше майно. Ми не повинні мати при собі нічого цінного. У нас є тільки одяг і продукти. Фактично ми біженці.

Перевізник помітив, що мандрівники мають при собі тільки кошики з продуктами і нічого більше.

– Якщо ми ще за білого дня не дістанемося іншого берега, у Словаччину, то солдати наздоженуть нас і захоплять у полон. Наша свобода та свобода наших дітей опиняться під загрозою. Нам доведеться йти на примусові роботи, – благала перевізника вся група.

– Чого ж ви мені це одразу не сказали! – немов за помахом чарівної палички змінилася поведінка чоловіка. – Сідайте, у такому випадку я вас охоче перевезу безкоштовно, – запевнив він.

daroval jsem jí vaše talíře i misky. Měla z nich obrovskou radost!" Pak se ale zamyslel.

„Co se vám vlastně přihodilo?“

„Jde o naši víru, po prohře vojska na Bílé hoře nás všechny nutí přejít na katolickou víru,“ vysvětlil mluvčí habánů. „A to nechceme udělat.“

„Vím, vím,“ odvětil převozník. „Je mi známo, že u vás se křtí až v dospělosti, ne v dětství...“

„Ano, protože chceme, aby víru přijali lidé až v okamžiku, kdy jí plně rozumí a chápou její důležitost pro život,“ ozval se ze skupinky ženský hlas.

„Dítě tomu ještě nemůže rozumět...“ přidal se druhý.

„Ale nyní nás z našich obydlí vyhnali,“ smutně vysvětlil vůdce. „Zakázali nám vzít si cokoliv z našeho majetku s sebou. Nesmíme u sebe mít nic cenného. Máme jen šaty a potraviny. Jsme vlastně na útěku...“

Превознік сі všiml, že cestující mají u sebe jen koše s potravinami. Nic víc.

„Pokud za bílého dne nebudeme na druhém břehu na Slovensku, vojáci nás dostihnou a zajmou. Svoboda nás i našich dětí bude ohrožena. Budeme muset odejít na nucené práce,“ prosila celá skupina.

„Ale to jste měli říci hned!“ změnilo se mužovo chování jako mávnutím kouzelného proutku. „Nasedejte, rád vás v takovém případě převezu zadarmo,“ ujistil je.



– Ми з радістю віддячимо за твою доброту, – тихо сказав один із габанів.

– Ні, ні, я нічого не хочу, – запротестував перевізник. – Що за людина я був би, якби відмовився допомогти нужденним.

Він почав групами перевозити окутаних у плащі габанів на протилежний бік річки. Незабаром усі подорожні були на іншому березі.

– Ми б хотіли віддячити тобі за твою доброзичливу допомогу. Візьми цей кошик яблук, – простягнув йому червоні фрукти чоловік у капюшоні.

– Пхе, мені не хочеться яблук, – зневажливо зморщив носа перевізник. – Нащо мені ваші яблука? У мене їх в саду достатньо.

– Гарзд, тоді хоча б оці три, щоб твоя малеча скуштувала, – жіночий голос змушував його взяти найкрасивіші яблука.

– Ну хай буде, візьму оці три. Щоб не образити вас, – глузливо похитав головою чоловік.

– Живи тут щасливо! – прощаючись, побажали йому габани й зникли у тумані.

Увечері перевізник приніс подаровані фрукти додому. Яким же було його здивування, коли до нього підбігли діти з криком:

– Тато, тату, у тих яблуках гроші!

– Що ви таке кажете?

І справді. Коли він розрізав яблука, у кожному з них блистіло по кілька круглих срібних монет.

– Оце я дурень, – міркував перевізник, – габанам все-таки вдалося забрати з собою частину майна! Я дурний, що відмовився від кошика. Ми могли бути багатими!

„Za tvou laskavost tě velmi rádi odměníme,“ potichu pravil jeden z habánů.

„Ne, ne, nic nechci,“ odporoval převozník. „Co bych to byl za člověka, kdybych odmítl pomoci lidem v nouzi.“

Začal po skupinkách přeplavovat zahalené habány na protější stranu. Po chvíli už byla celá výprava na protějším břehu.

„Chtěli bychom se ti nějak odměnit za tvou laskavou pomoc. Vezmi si tento košík jablek,“ podával mu muž v kápi červené plody.

„Pche, nemám na jablka chuť,“ opovržlivě ohrnul nos převozník. „K čemu by mi byla vaše jablka? Na zahradě jich mám spoustu.“

„Dobrá, tak aspoň tři na zakousnutí tvým maličkým,“ nutil mu ženský hlas ty nejhezčí kousky.

„No dobrá, tak ty tři. Abych neurazil,“ zakroutil muž posměšně hlavou.

„A žij tady šťastně!“ loučili se habáni a ztratili se v mlze.

Večer přinesl převozník darované ovoce domů. Jaké bylo jeho překvapení, když k němu přiběhly děti s výkřikem:

„Tatínku, tatínku, v těch jablíčkách jsou penízky!“

„Co to říkáte?“

Opravdu. Když jablka rozkrájel, v každém z nich se třpytilo několik kulatých stříbrných penízků.

„To jsem blázen,“ zamyslel se převozník, „přece jen si ti habáni vzali část majetku s sebou! Jsem hlupák, že jsem odmítl ten košík. Mohli jsme být boháči!“